

**Методичне забезпечення дисципліни
«Соціальна психологія»
Глосарій**

**Підготувала к. псих. н , старший викладач
Венгер А.С**

Миколаїв 2020 – 2021 н. р

Словник психологічних термінів дисципліни «Соціальна психологія»

Авторитарна комунікація - реалізується установка "зверху-вниз", припускає підлегле становище слухача, сприйняття його комунікатором як пасивного об'єкта впливу.

Адиктивна поведінка виражається в прагненні до відходу від реальності шляхом зміни свого психічного стану за допомогою прийому деяких речовин (алкоголю, наркотиків), постійної фіксації уваги на певних предметах (переїдання або голод), видах діяльності (азартні або комп'ютерні ігри), що супроводжується розвитком інтенсивних емоцій .

Аналіз результатів діяльності - метод соціально-психологічного дослідження, за допомогою якого цілеспрямовано вивчаються продукти діяльності людини, він дозволяє визначити індивідуальні психологічні особливості суб'єкта (ів) діяльності.

Асоціальна поведінка - вчинення дій, що суперечать етиці і моралі, безвідповідальність, ігнорування законів і прав інших людей.

Аттіюд - психологічне переживання індивідом цінності, значення, сенсу соціального об'єкта, або як стан свідомості індивіда щодо певної соціальної цінності.

Атракція - особлива форма пізнання іншої людини, заснована на формуванні по відношенню до нього стійкого позитивного почуття.

Аутизм - крайня форма психологічного стану, що виражається у відході індивіда від контактів з навколишньою дійсністю і зануренні у світ власних переживань.

Безпека - поєднання внутрішніх і зовнішніх факторів, що сприяють збереженню повноцінної здібності людини, суспільства, держави функціонувати і розвиватися.

Шлюб - соціальна форма відносин між жінкою та чоловіком, за допомогою якої суспільство впорядковує і санкціонує їх статеве життя і встановлює їх подружні та батьківські права й обов'язки.

Вербальне спілкування - спілкування за допомогою мови.

Віктимність - схильність людини виступати в певних обставинах в якості жертви, нездатність уникнути небезпеки там, де вона об'єктивно була запобіжна.

Група - сукупність людей, виступаюча не як сума входять до неї осіб, а як цілісне об'єднання, вона відображає соціальну природу суспільства, частиною якого є.

Групова динаміка - сукупність внутрішньогрупових соціально-психологічних процесів і явищ, що характеризують весь цикл життєдіяльності малої групи і його етапи: утворення, функціонування, розвиток, стагнацію, регрес, розпад.

Групові норми - правила, які встановлюються, схвалюються і приймаються як еталон поведінки в групі.

Групова ефективність - результат спільної діяльності по досягненню поставлених цілей.

Девіантна поведінка - поведінка, яка не узгоджується з нормами, не відповідає очікуванням групи або всього суспільства.

Деструктивність - негативне ставлення людини до самої себе або інших людей і відповідне цьому відношенню поведінку.

Децентрації - подолання егоцентризму особистості в результаті прийняття позицій, відмінних від власних.

Діяльність - специфічно людська, регульована свідомістю активність, породжувана потребами і спрямована на пізнання і перетворення зовнішнього світу і самої людини.

Діалогічна комунікація - реалізація установки "на рівних", слухач сприймається як активний учасник комунікативного процесу, що має власну думку.

Імперативне спілкування - авторитарна, директивна форма взаємодії з партнером з метою досягнення контролю над його поведінкою, установками, думками і примусу до певних дій або рішень.

Інститути соціалізації - групи, що задають систему зовнішньої регуляції поведінки індивіда.

Інтерація - взаємодія людей у процесі спілкування, організація спільної діяльності.

Інтеріоризації - переклад зовнішньої дії у внутрішній план.

Інтроверт - людина, яка переважно зайнятий своїм внутрішнім світом, у нього вузьке коло спілкування, він важко заводиться нові знайомства.

Ідентифікація - спосіб пізнання людиною іншого, при якому припущення про його внутрішньому стані будується на основі спроби поставити себе на місце партнера по спілкуванню.

Інцидент - ситуація взаємодії, що дозволяє усвідомити його учасникам наявність об'єктивної суперечності в їх інтересах і цілях.

Каузальна атрибуція - універсальний механізм інтерпретації мотивів і причин вчинків іншої людини.

Колектив - група людей, об'єднаних спільними цілями, що досягла високого рівня розвитку в ході соціально-цінної спільної діяльності.

Колективність - суб'єктний результат спільної діяльності в групі, який характеризує ставлення її членів до різних сторін діяльності (трудової, навчальної, ігрової та ін.).

Комунікація - обмін інформацією між двома і великою кількістю людей.

Комунікативні бар'єри - психологічні перешкоди на шляху адекватної передачі інформації між партнерами по спілкуванню.

Конфлікт - зіткнення різноспрямованих цілей, інтересів, позицій, думок чи поглядів суб'єктів взаємодії, що фіксуються ними в жорсткій формі.

Конфліктна ситуація - об'єктивна основа конфлікту, що фіксує виникнення реального протиріччя в інтересах і потребах сторін.

Конформність - психологічна характеристика позиції індивіда щодо позиції групи, прийняття або відкидання ним певного стандарту, думки, властивого групі, міру підпорядкування індивіда груповому тиску.

Лідер - член групи, який у значущих ситуаціях здатний впливати на поведінку інших учасників групи, в ньому найбільшою мірою представлені цінності групи.

Лідерство - природний соціально-психологічний процес у групі, в якій особистий авторитет якого-небудь індивіда впливає на поведінку її членів.

Особистість - конкретна людина, узятий у системі його стійких соціально обумовлених психологічних характеристик, які виявляються в суспільних зв'язках і відносинах, визначають його моральні вчинки.

Мала група - сукупність індивідів, безпосередньо взаємодіють один з одним для досягнення спільних цілей і усвідомлюють свою приналежність до даної сукупності.

Маніпулятивні спілкування - форма міжособистісного спілкування, при якій вплив суб'єкта на партнера по спілкуванню здійснюється потай, для досягнення своїх намірів.

Маса - добровільне об'єднання людей, яких хвилює одна і та ж тема.

Міжособистісні відносини - суб'єктивно пережиті взаємозв'язки людей, їх система установок, очікувань, стереотипів, за допомогою яких люди сприймають і оцінюють один одного, здійснюють спільну діяльність, спілкуються.

Методологія - вчення про ідейних позиціях науки, логіці її побудови, наукових підходах дослідження.

Метод аналізу документів - спосіб осмислення інформації про конкретні соціально-психологічних явищах і процесах, яка міститься в документах.

Механізми соціалізації - способи свідомого чи несвідомого засвоєння і відтворення соціального досвіду.

Спостереження - метод, за допомогою якого вивчають соціально-психологічні явища і процеси в різних умовах без втручання в їх перебіг.

Навичка - повністю автоматизований компонент дій, сформований в процесі вправ.

Невербальне спілкування - спілкування за допомогою пари-лінгвістичних засобів передачі інформації (гучність мови, тембр голосу, жести, міміка, пози).

Нормативно-регулятивна система суспільства - сукупність соціальних норм суспільства, що представляє єдине ціле для вирішення задачі впорядкування, регулювання суспільних відносин.

Спілкування - складний, багатоплановий процес встановлення і розвитку контактів між людьми, породжуваний потребами в спільній діяльності і включає в себе обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття і розуміння людьми один одного.

Опитування - метод, що припускає відповіді випробовуваних на конкретні питання дослідника.

Протиправне поведінка - являє собою порушення як моральних, так і правових норм, що виражається в грабежах, вбивствах та інших злочинах.

Звичка - компонент дії, в основі якої лежить потреба людини.

Психокорекція - професійна діяльність психолога, розрахована на практичне вирішення психологічних проблем, з якими у своєму житті зіткнувся клієнт.

Психологічна готовність до діяльності - стан максимальної включеності здібностей і творчих сил до майбутньої діяльності.

Ресоціалізація - один з аспектів реабілітації, що характеризується поверненням або зміцненням соціальних зв'язків, усуненням проявів суспільного дезадаптації.

Референтна група - група, типова для певної соціокультурної системи, виступаюча еталоном для індивідів.

Рольовий конфлікт - ситуація, в якій індивід, що має певний статус, стикається з несумісними очікуваннями, або, інакше кажучи, він не в змозі виконувати приписувані роллю вимоги.

Самооцінка - оцінка особистістю самої себе, своїх можливостей, якостей і місця серед інших людей.

Самосвідомість - система уявлень людини про саму себе, усвідомленням ним своїх фізичних, інтелектуальних та інших якостей, самооцінка цих якостей, а також суб'єктивне сприйняття впливають на дану особистість зовнішніх факторів.

Сім'я - мала соціальна група, члени якої пов'язані шлюбом, батьківством і спорідненням, спільністю побуту, загальним бюджетом і взаємною моральною відповідальністю.

Соціалізація - процес засвоєння і активного відтворення індивідом соціального досвіду, здійснюваний у спілкуванні, діяльності та поведінці.

Соціалізованість - відповідність людини соціальним вимогам, що пред'являються до даного віковою етапу, наявність особистісних і соціально-психологічних передумов, що забезпечують чисто нормативне поведінка, або процес соціальної адаптації.

Соціальна перцепція - складний процес сприйняття зовнішніх ознак людини, співвіднесення їх з особистісними характеристиками та інтерпретація на цій основі вчинків і поведінки.

Соціальна диференціація - внутрішньогруповий процес, що визначає становище, статус членів даної спільності.

Соціальна психологія - наука, що вивчає закономірності поведінки і діяльності людей, об'єднаних в соціальні групи, а також психологічні характеристики цих груп.

Соціальна рефлексія - здатність людини уявити, як він сприймається партнером по спілкуванню.

Соціальна роль - соціальна функція особистості, відповідний спосіб поведінки людей у залежності від їхнього статусу чи позиції в суспільстві, в системі міжособистісних відносин.

Соціальна поведінка - це система соціально обумовлених мовою та іншими знаково-смысловими утвореннями дій, за допомогою яких особистість або соціальна група бере участь у суспільних відносинах, взаємодіє з соціальним середовищем.

Соціальні норми - офіційні і неофіційні кодекси, приписи, правила і статuti, традиції, стереотипи, стандарти.

Соціальні відносини - соціалізована зв'язок внутрішнього і зовнішнього змісту психіки людини, її взаємодію з представниками різних соціальних груп і спільнот.

Соціальний статус - становище суб'єкта в системі міжособистісних відносин, що визначають його обов'язки, права і привілеї.

Соціальний експеримент - метод, що припускає активне втручання дослідника в діяльність випробуваного з метою вивчення причинно-наслідкових взаємозв'язків різних соціальних явищ в заданій ситуації.

Соціометрія - метод соціальної психології, використовуваний для діагностики взаємних симпатій і антипатій, статусно-рольових відносин між членами групи.

Соціограма - спеціальний графік, малюнок, діаграма, що зображують цілісну картину взаємин, взаємних і односторонніх виборів і заперечень, зроблених в ході дослідження, проведеного за допомогою соціометричної методики.

Соціоматриця являє собою таблицю, куди включаються позитивні і негативні вибори, зроблені всіма членами досліджуваної групи.

Соціометрія - метод соціальної психології, використовуваний для діагностики взаємних симпатій і антипатій, статусно-рольових відносин між членами групи.

Сполучені малої групи - процес формування такого типу зв'язків і відносин між її членами, які дозволяють досягати ціннісно-орієнтаційної єдності, найкращих результатів у спільній діяльності.

Стихійне масове поведінка - різні форми поведінки натовпу, циркуляція чуток, колективні манії, громадські рухи та інші "масовидність явища".

Тестування - метод психологічної діагностики, що використовує стандартизовані питання і завдання (тести), що мають певну шкалу значень.

Натовп - скупчення людей, не об'єднаних спільністю цілей і єдиної організаційно-рольової структурою, але пов'язаних між собою загальним центром уваги і емоційним станом.

Установка - стан психонервної готовності, що склалося на основі досвіду і надає направляюче і (або) динамічний вплив на реакції індивіда щодо всіх об'єктів або ситуацій, з якими він пов'язаний.

Фрустрація - психічний стан, викликаного об'єктивно непереборними (або суб'єктивно так розуміються) труднощами, що виникають на шляху до досягнення мети.

Екстраверт - людина з підвищеним інтересом до подій в навколишньому світі, який чуйно реагує на події навколо.

Емпатія - співпереживання, проникнення-вчувствование в переживання іншої людини.

Екстеріоризація - реалізація розумової дії зовні у вигляді дій з предметами.